

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z odwołania A.G.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 lipca 2023 r. nr [...]

o odmowie udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 lutego 2024 r.,

**uchyla zaskarżoną decyzję i przekazuje sprawę Ministrowi
Sprawiedliwości do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Okręgowego w X. A.G. (dalej: „odwołująca się”) pismem z 7 lipca 2023 r. złożyła wniosek do Ministra Sprawiedliwości o udzielenie jej sześciomiesięcznego urlopu dla poratowania zdrowia. Odwołująca się uzasadniła go obecnym stanem zdrowia, wymagającym leczenia psychiatrycznego.

Do wniosku odwołująca się dołączyła zaświadczenia wystawione przez specjalistę psychologii klinicznej i psychoterapeutę oraz lekarza psychiatrę. Z pierwszego z nich wynika, że odwołująca się uczestniczy w psychoterapii indywidualnej ze względu na: utrzymujące się od dłuższego czasu obniżenie nastroju, diagnozę zaburzeń adaptacyjnych w wyniku zespołu stresu pourazowego oraz depresję – korzystając jednocześnie z leczenia psychiatrycznego i farmakoterapii. Z zaświadczenia wynika, że wskazana jest kontynuacja psychoterapii indywidualnej i całkowita ochrona od wykonywania pracy

oraz pozostawanie w okresie leczenia poza sytuacją wywołującą stres i napięcie – z uwagi na możliwy nawrót objawów oraz pogorszenie stanu psychicznego. W drugim zaświadczeniu specjalista z zakresu psychiatrii stwierdził, że u odwołującej się rozpoznano reakcję na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne (F43). Podano też, że warunkiem niezbędnym skutecznej terapii jest powstrzymanie się od pracy zawodowej na okres przynajmniej 6 miesięcy. Po tym okresie, jak również po zastosowanej farmakoterapii i psychoterapii, istnieje duże prawdopodobieństwo poprawy zdrowia odwołującej się, umożliwiające jej powrót do wykonywania obowiązków zawodowych.

Decyzją z 28 lipca 2023 r. ([...]) Minister Sprawiedliwości odmówił odwołującej się udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia. W uzasadnieniu decyzji Minister Sprawiedliwości wskazał, że biorąc pod uwagę charakter tego urlopu, który immanentnie wiąże się z oceną stanu zdrowia sędziego i rekomendowanym sposobem leczenia, Minister Sprawiedliwości, podejmując decyzję co do jego udzielania, musi opierać się na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia sędziego. Tymczasem całokształt okoliczności niniejszej sprawy nie daje podstaw do przyjęcia, że odwołująca się cierpi na konkretną chorobę, która czasowo uniemożliwia jej wykonywanie obowiązków zawodowych oraz, że przeprowadzenie zaplanowanego leczenia rokuje powrót do niezakłóconego pełnienia służby. Ponadto podniesiono, że przedstawione przez odwołującą się zaświadczenie lekarskie oraz zaświadczenie od psychologa z dnia 6 lipca 2023 r. nie zawierały wyjaśnień z jakich przyczyn dotychczasowe leczenie farmakologiczne oraz stosowana terapia, również w czasie których nie wykonywała ona obowiązków zawodowych (od 27 lutego do 17 marca 2023 r., a następnie od 3 kwietnia do 26 lipca 2023 r.), nie przyniosło poprawy stanu zdrowia. Zdaniem Ministra Sprawiedliwości, z przedstawionych zaświadczeń nie wynika, że obecne nasilenie dolegliwości oraz planowane leczenie uniemożliwiają odwołującej się wykonywanie pracy zawodowej. Biorąc pod uwagę, że planowany sposób leczenia nie różni się od dotychczas stosowanego, brak jest podstaw do przyjęcia, że będzie ono efektywne i skuteczne w takim stopniu, iż doprowadzi do poprawy stanu zdrowia w stopniu pozwalającym na niezakłócone pełnienie obowiązków sędziowskich przez odwołującą się.

Odwołująca się pismem z 29 sierpnia 2023 r. wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Zarzuciła w nim naruszenie prawa materialnego i błędne zastosowanie art. 93 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 217, dalej: „p.u.s.p.”). W uzasadnieniu wskazała, że procedura udzielania urlopu nie została sformalizowana. Nie ma jednoznacznych ustawowych wskazań co do tego, jakie dokumenty mogą lub powinny być złożone dla poparcia wniosku. Zdaniem odwołującej się, w jej przypadku nie było wskazań do dołączania do wniosku pełnej dokumentacji medycznej. Tym niemniej, spełniła ona ustawowe przesłanki do udzielenia jej urlopu dla poratowania zdrowia, tj. przeprowadzenie zaleconego leczenia, które wymaga powstrzymywania się od pełnienia służby. Wystąpiła bowiem u niej konkretna choroba (F43), która czasowo uniemożliwia wykonywanie obowiązków zawodowych. Celem urlopu jest natomiast kontynuacja dotychczasowego leczenia, którego odbycie rokuje powrót do pełnienia służby. Powyższe okoliczności potwierdzone zostały ponadto stosownymi zaświadczeniami, których ważność i prawdziwość nie była w żaden sposób kwestionowana. Odwołująca się dodała również, że niedopuszczalne jest utożsamianie urlopu dla poratowania zdrowia ze zwolnieniem lekarskim. Przepis art. 93 § 1 p.u.s.p. w żaden sposób nie uzależnia udzielenia urlopu od wcześniejszego korzystania lub też niekorzystania ze zwolnienia. Jej zdaniem, znany z góry czas przeznaczony na leczenie daje możliwość ustalenia jak najefektywniejszego planu terapii.

Wobec powyższego odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pismem z 22 września 2023 r. Minister Sprawiedliwości złożył odpowiedź na powyższe odwołanie, w którym wniósł o jego nieuwzględnienie. W uzasadnieniu powtórzył zasadniczo argumentację zawartą we wcześniejszej decyzji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 93 p.u.s.p., sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby (§ 1). Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać sześciu miesięcy (§ 2). Urlopu dla poratowania zdrowia udziela Minister Sprawiedliwości (§ 3).

Na wstępie należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy rozpoznając odwołanie nie działa instancyjnie, nie prowadzi postępowania dowodowego, ani go nie ponawia i nie poszerza. Tym samym jest związany ustalonym stanem faktycznym, a sprawę rozpoznaje w granicach odwołania. Wobec tego odwołanie można być oparte na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie bądź też na podstawie naruszenia przepisów postępowania – pod warunkiem, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Podstawą zaskarżenia nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (wyroki Sądu Najwyższego: z 7 marca 2019 r., I NO 12/19; z 15 stycznia 2019 r., I NO 27/18 i z 27 marca 2019 r., I NO 53/18). Rozpoznając odwołanie od przedmiotowej decyzji Ministra Sprawiedliwości, Sąd Najwyższy ocenia przede wszystkim to, czy decyzja ta nie była dowolna – w przypadku, gdy wnioskujący wykazał zasadność powstrzymania się od pełnienia służby w związku z koniecznością przeprowadzenia zaleconego mu leczenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, w pierwszej kolejności należy podkreślić, że w orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, iż pomimo tego, że przepis art. 93 p.u.s.p. nie precyzuje trybu podejmowania decyzji przez Ministra Sprawiedliwości i nie określa zasad procedowania w przedmiocie wniosku sędziego o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia, to zważywszy na charakter tego urlopu (urlop udzielany „dla poratowania zdrowia”), który immanentnie wiąże się z oceną stanu zdrowia sędziego i rekomendowanym sposobem leczenia, należy przyjąć, że rozważając potrzebę jego udzielenia Minister Sprawiedliwości musi się opierać w niezbędnym zakresie, wyznaczonym przez indywidualne okoliczności każdego przypadku, na dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia sędziego, odnoszącej się zarówno do choroby stanowiącej przyczynę złożenia przez sędziego wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia,

jak i widoków na zakończone powodzeniem leczenie w okresie, na który zostaławnioskowany urlop dla poratowania zdrowia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 maja 2019 r., I NO 34/19; z 1 września 2021 r., I NO 42/21). Jednocześnie, oczywistym jest, że decyzja Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, wydana na podstawie art. 93 § 1 p.u.s.p., nie może mieć charakteru swobodnego (wyroki Sądu Najwyższego z: 15 marca 2018 r., III KRS 1/18; z 7 maja 2019 r., I NO 34/19).

Z tego względu w orzecznictwie wymienia się przesłanki, których spełnienie, powinno warunkować udzielenie sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia. Ich katalog obejmuje:

- (a) wystąpienie konkretnej choroby, która czasowo uniemożliwia wykonywanie obowiązków zawodowych;
- (b) konieczność czasowego powstrzymania się przez sędziego od pełnienia służby – w związku z leczeniem choroby;
- (c) udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia wyłącznie w konkretnym celu – który wiąże się z przeprowadzeniem planowanego leczenia, zleconego przez lekarza;
- (d) oparcie udzielenia urlopu w zaświadczeniu lekarskim;
- (e) zaplanowane leczenie rokuje powrót sędziego do pełnienia służby (tak np. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 stycznia 2019 r., I NO 30/18; z 1 lipca 2020 r., I NO 38/20; z 24 marca 2021 r., I NO 3/21; z 7 lipca 2021 r., I NO 30/21).

Odnosząc powyższe przesłanki do niniejszej sprawy, w pierwszej kolejności należy zauważyć, że w ustawie nie doprecyzowano, jakiego rodzaju materiał dowodowy oraz w jakiej formie, powinien zostać dołączony do wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia. Odwołująca się oparła swój wniosek na zaświadczeniach specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego – w tym lekarza psychiatry. Podniesione przez nią okoliczności znajdują zatem potwierdzenie w opiniach profesjonalnych podmiotów, posiadających wiedzę specjalistyczną. Minister Sprawiedliwości otrzymał zaświadczenia, z których wynikało wprost, że odwołująca się cierpi na ustaloną chorobę. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób ICD-10 schorzenie wskazane w zaświadczeniu (kod: F43) oznacza ostrą reakcję na stres. Nie można zatem

zgodzić się z Ministrem Sprawiedliwości, że odwołująca się nie wykazała, iż cierpi na konkretną chorobę. Z treści zaświadczenia psychoterapeuty wynika, że „[w]skazana jest (...) całkowita ochrona od wykonywania pracy oraz pozostawanie w okresie leczenia poza sytuacją wywołującą stres i napięcie, co może skutkować nawrotem objawów oraz pogorszeniem stanu psychicznego”. Pomimo tego, że wprost nie wskazano, iż obecnie odwołująca się nie jest w stanie wykonywać swoich obowiązków służbowych, to treść zaświadczeń, jak również okoliczność wcześniejszego przebywania na zwolnieniu lekarskim, powinna prowadzić właśnie do takiego wniosku.

Odwołująca się wykazała również, że leczenie choroby, którą u niej zdiagnozowano, wymaga czasowego powstrzymania się od pełnienia służby sędziego. Z obu zaświadczeń wynika wprost, że niezbędne jest leczenie związane z powstrzymaniem się od pełnienia służby, z uwagi na konieczność wyeliminowania stresu, jaki wiąże się z wykonywaniem obowiązków służbowych. Minister Sprawiedliwości, w odróżnieniu od psychoterapeuty i lekarza psychiatry, nie posiada wiadomości specjalnych, które pozwoliłyby mu na uznanie, że leczenie oraz psychoterapia nie muszą być przeprowadzane inaczej, jak tylko w warunkach wnioskowanego urlopu lub, że dotychczasowy sposób leczenia był wystarczający. Przedstawione Ministrowi Sprawiedliwości zaświadczenia zostały wydane na etapie kilkumiesięcznego przebywania przez odwołującą się na zwolnieniu lekarskim, co pozwala na założenie, że zawarte w nich wnioski i rekomendacje odnosiły się do stanu psychicznego odwołującej się w czasie ich wydawania i nie miały charakteru abstrakcyjnego, oderwanego od przebiegu jej dotychczasowej choroby i leczenia. Co więcej, z dołączonego do wniosku zaświadczenia lekarza psychiatry wynika wprost, że zaplanowane leczenie rokuje – z dużym prawdopodobieństwem – powrót odwołującej się do pełnienia służby.

Należy również podnieść, że urlop dla poratowania zdrowia, o jaki wnioskowała odwołująca się, ma być udzielony wyłącznie w celu podjęcia planowanego leczenia, zleconego przez lekarza. Treść pisma odwołującej się oraz dołączonych do niego załączników prowadzi do jednoznacznego wniosku, że to nie sam urlop ma prowadzić do poprawy zdrowia odwołującej się,

ale poddanie się przez nią w czasie jego trwania leczeniu farmakologicznemu i psychoterapii.

Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, że odwołująca się przedstawiła stosowne dowody, uzasadniające potrzebę udzielenia jej urlopu dla poratowania zdrowia – zgodnie z dyspozycją art. 93 § 1 p.u.s.p. Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 93 § 4 p.u.s.p. orzekł jak w sentencji.

ZG

[ał]